

Welkom!

Primeur in Vlaanderen

“Burgeronderzoek naar waterhardheid”

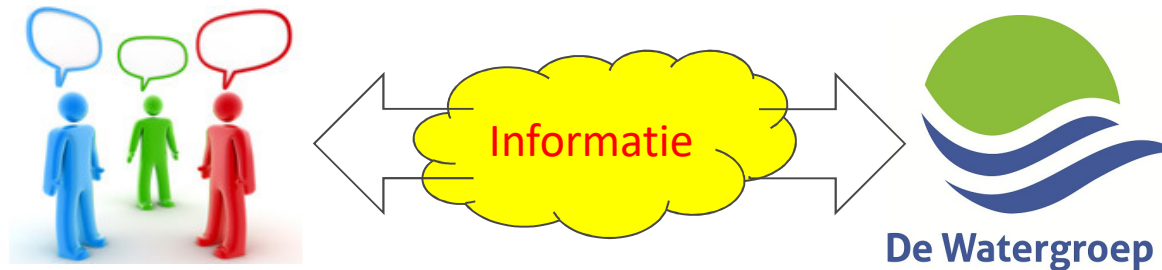

Belang en doel van het onderzoek

- **Vlaanderen : 33% ervaart het water als zacht**
- **Relatie tussen kwaliteit en waterhardheid**
  - Hoe zachter mensen het water ervaren, hoe hoger score voor kwaliteit
- **Relatie werkelijke hardheid ↔ ervaren hardheid**
- **Wat is de perceptie, tevredenheid, het gedrag bij verandering van hardheid?**

Waarom pilootproef regio Anzegem/Avelgem?

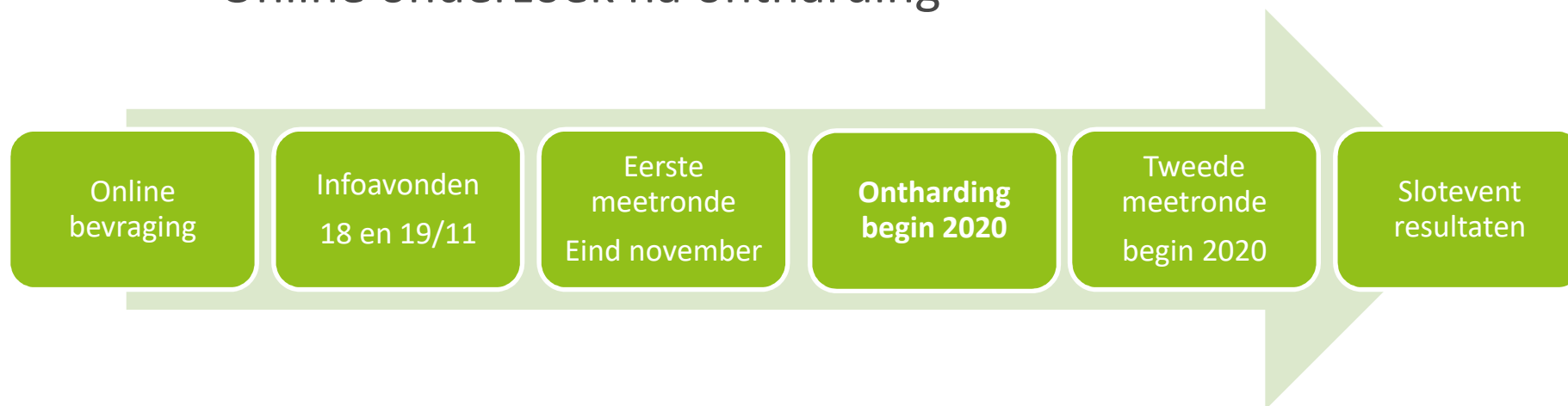
- 13.000 gezinnen krijgen zachter water
- Centrale ontharding in WPC Waarmaarde
→ unieke kans om waterkwaliteit samen op te volgen!

- Beter begrijpen van de belevingswereld van klanten
- De Watergroep wilt hierin ervaring opdoen en inzetten op dialoog

Burgeronderzoek : planning

- **Kadert in groter onderzoek**
  - Online onderzoek vóór ontharding
    - 790 klanten in regio Anzegem/Avelgem
  - 2 meetrondes thuis
    - 150 wateronderzoekers
  - Online onderzoek na ontharding

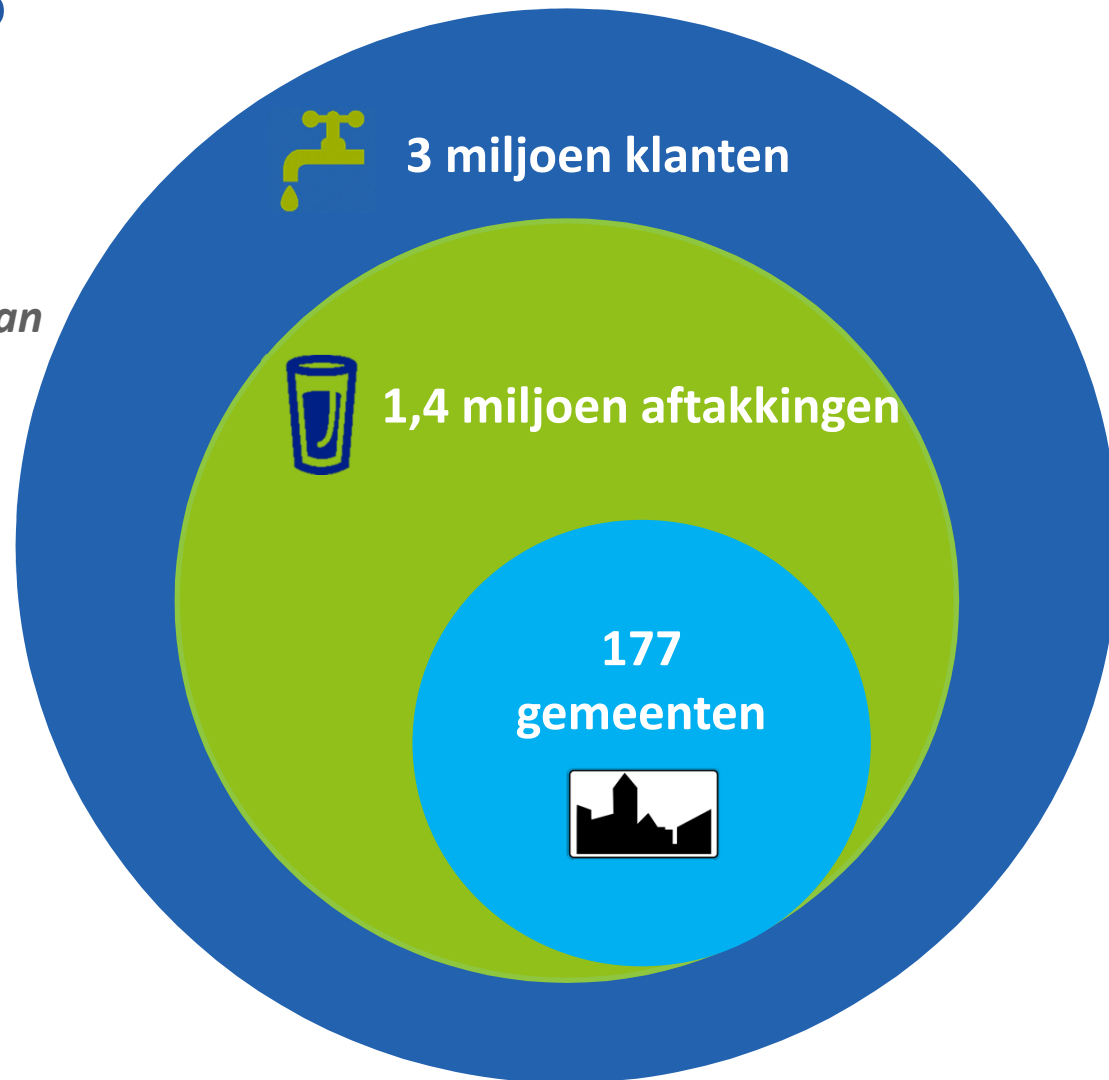
Programma van deze avond

- **Welk water krijgen de inwoners van Avelgem/Anzegem?**
  - ing. Daan De Roo, regiomanager Productie
- **Wat is waterhardheid?**
  - ing. Dirk Bloemen, procesingenieur
- **Meer info over het onderzoek**
  - dr. Stijn Brouwer, onderzoeker bij KWR
- **Zelf meten? - uitleg**

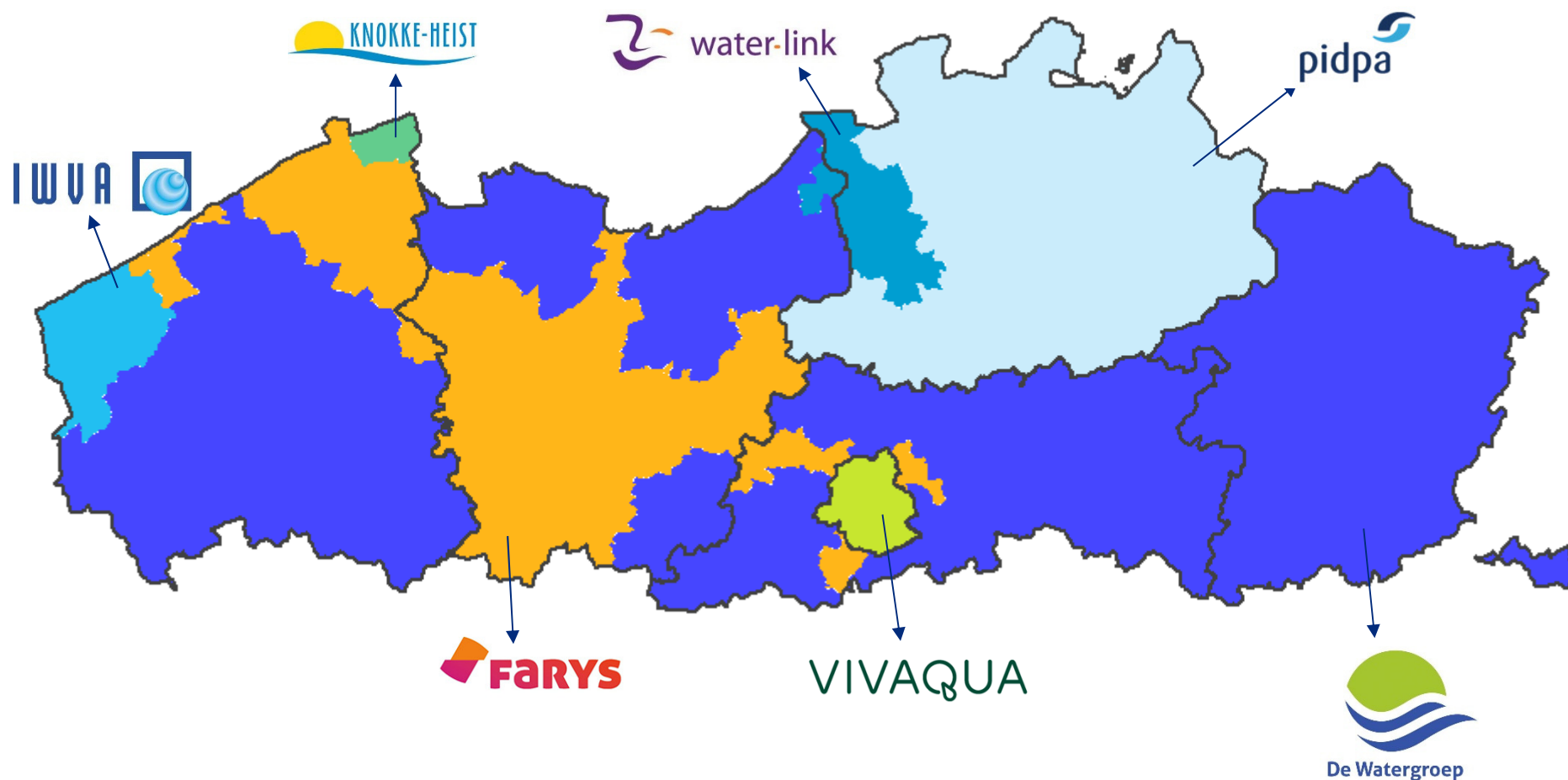
Wie zijn we?

Missie

*Wij maken water op maat.
Vandaag, voor de generatie van
morgen.*

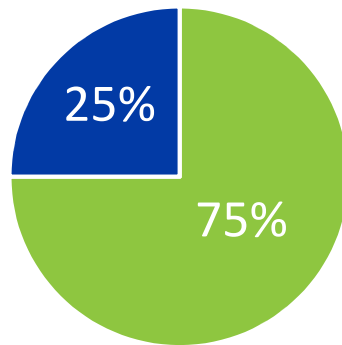

Watervoorziening in Vlaanderen

Productiecijfers

- Jaarproductie : 130 miljoen m³

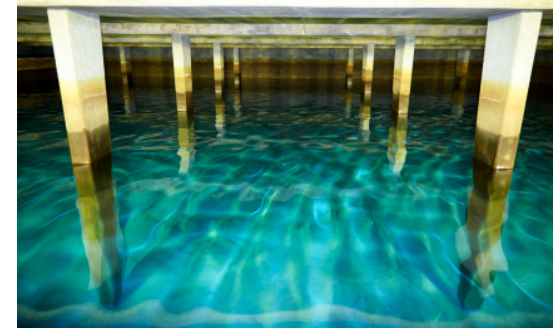

■ Grondwater

■ Oppervlaktewater

- Dagproductie: 357.000 m³

• = gebouw van 25 verdiepingen op voetbalveld

Oppervlaktewater versus grondwater

Oppervlaktewater

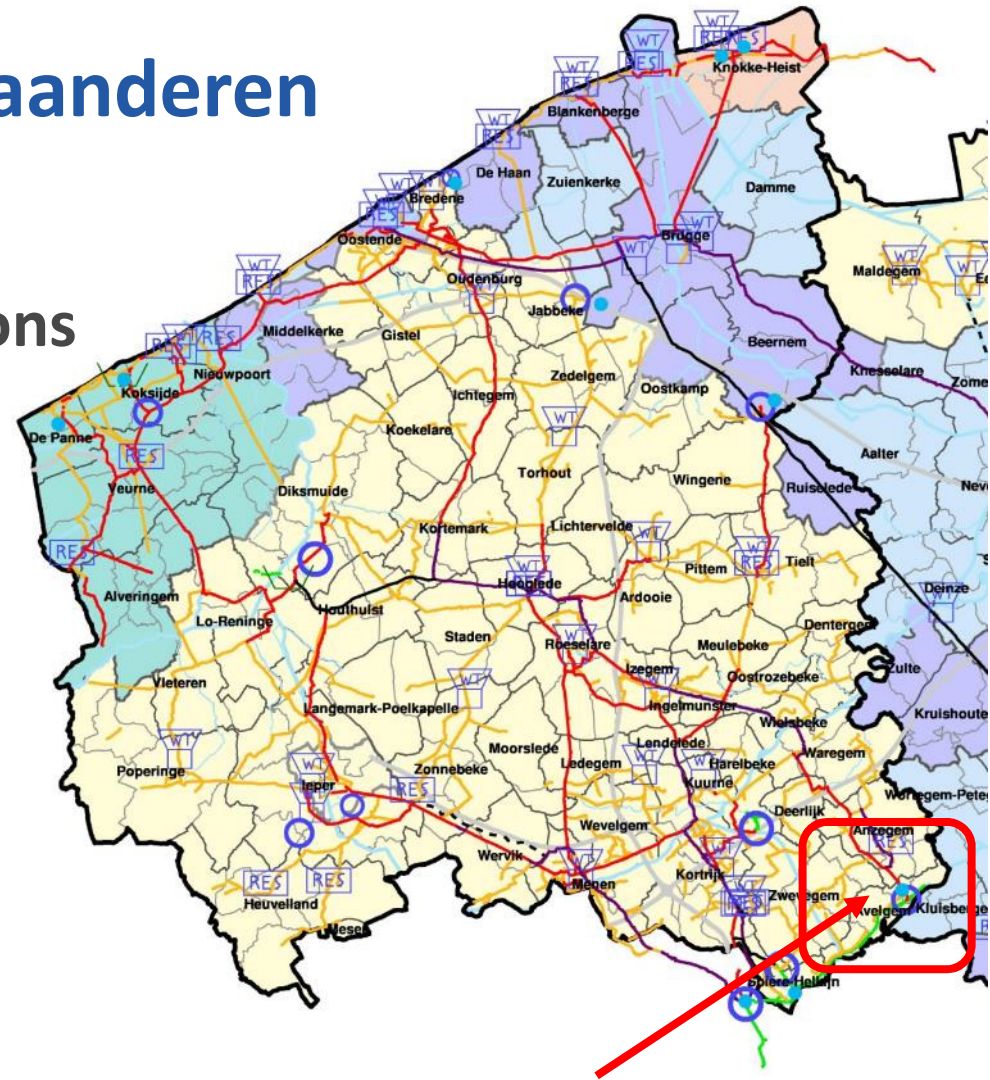
Grondwater

Situatie in West-Vlaanderen

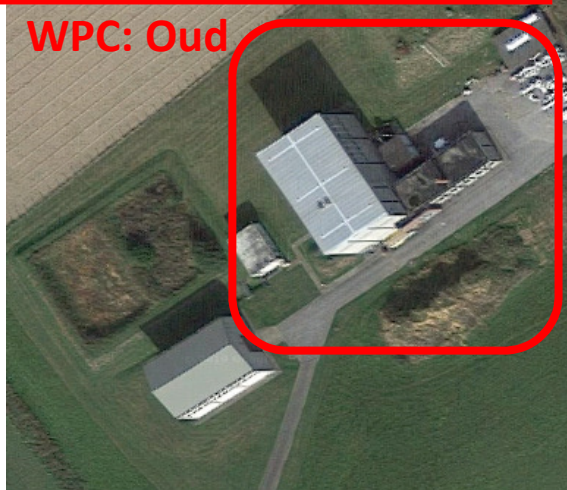
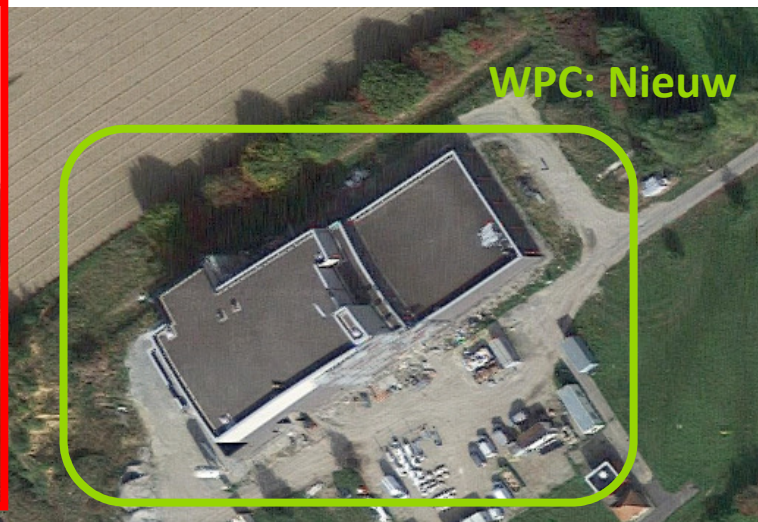
- 4 oppervlaktewater stations
- 5 grondwater stations

→ 125 000 m³ per dag

WPC Waarmaarde

WPC Waarmaarde overzicht

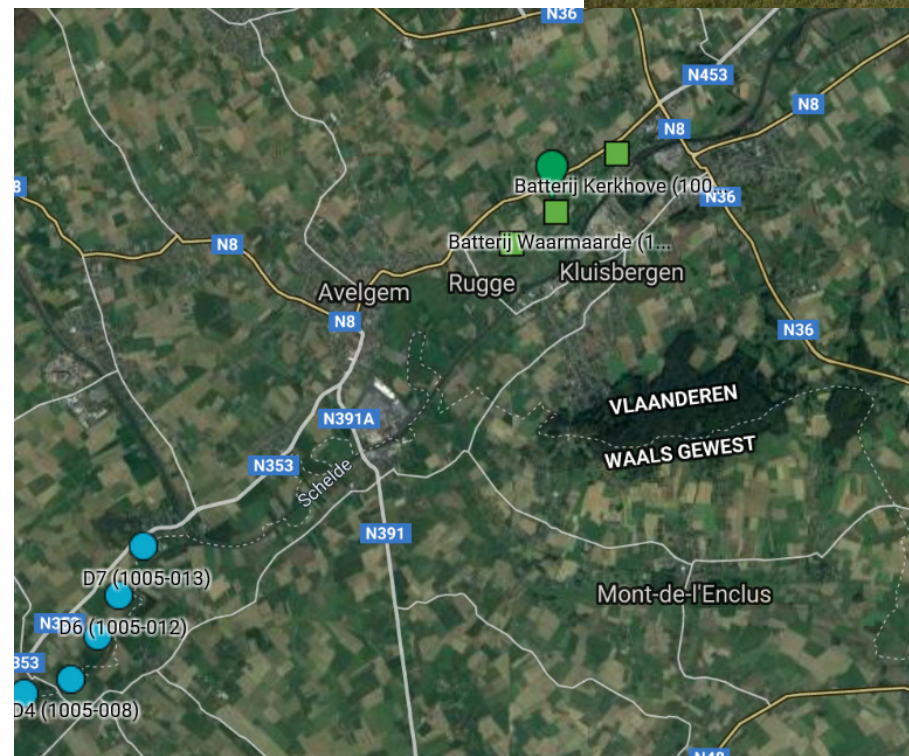

Waterproductiecentrum (WPC) Waarmaarde

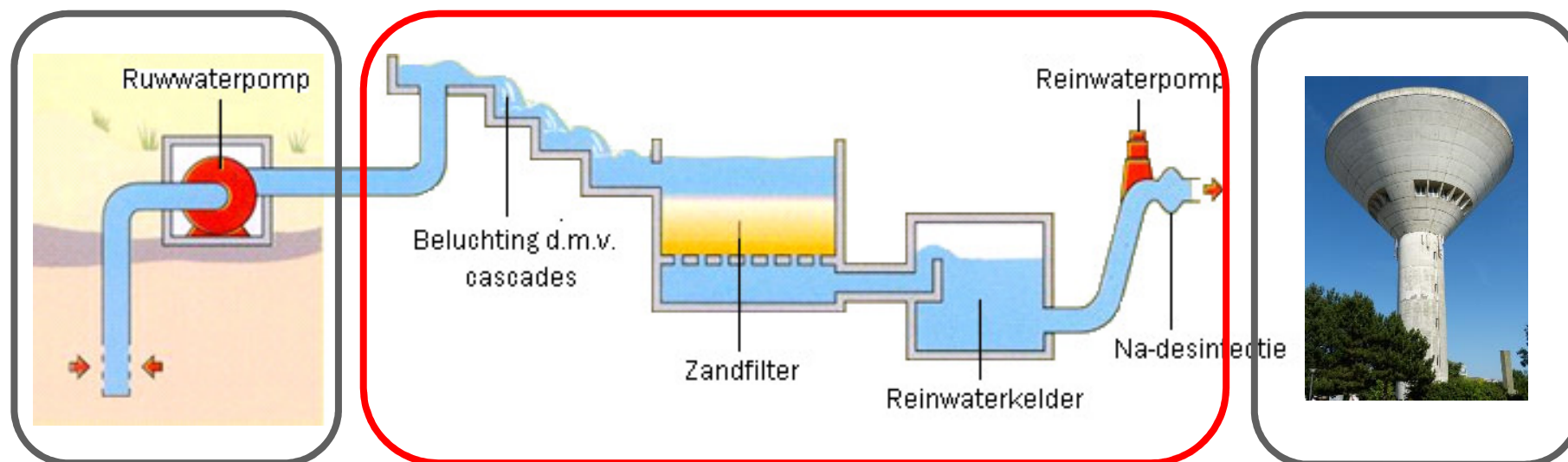
Grondwateraanvoer:

- 5 diepe putten
  - Spiere-Helkijn
- 3 puttenbatterijen
  - Avelgem
  - Waarmaarde
  - Kerkhove

Proces: Overzicht zuivering van grondwater

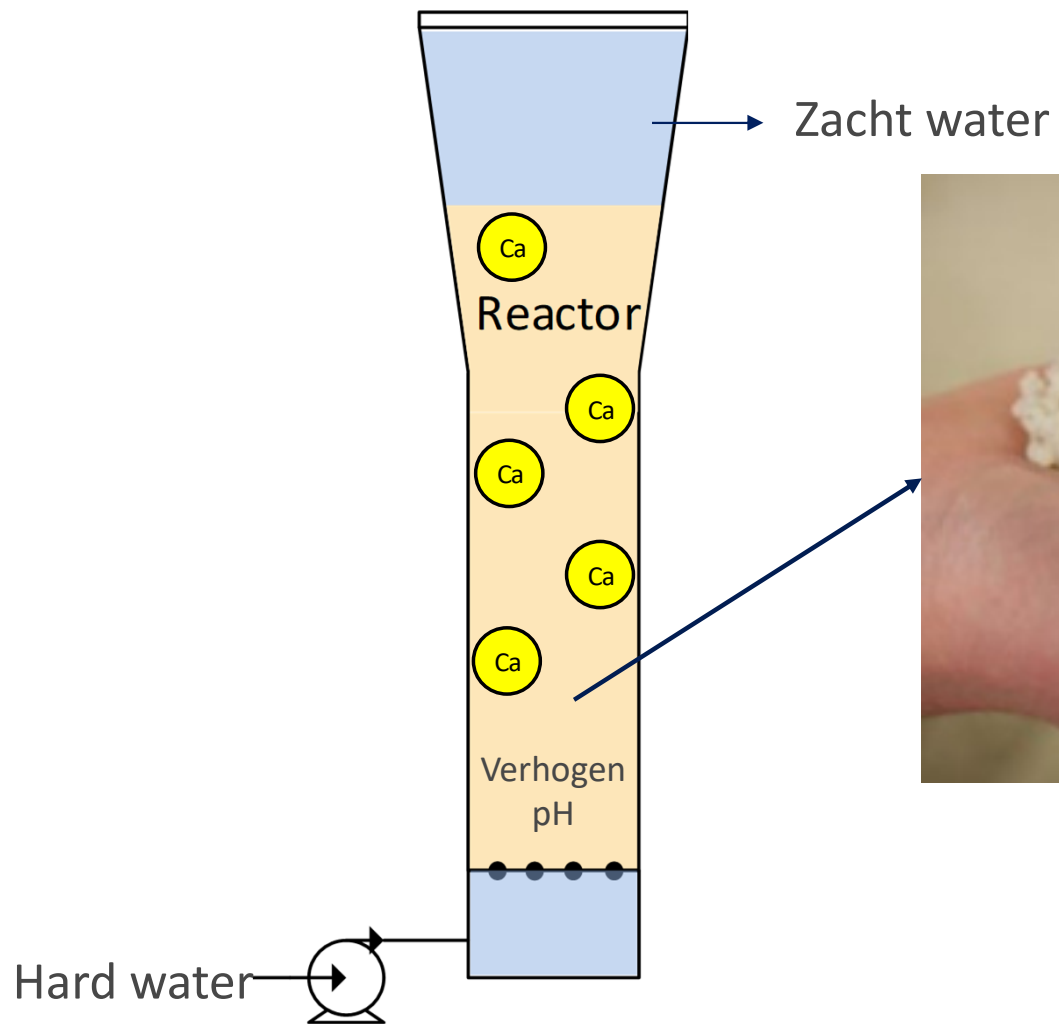
WPC

Winning →

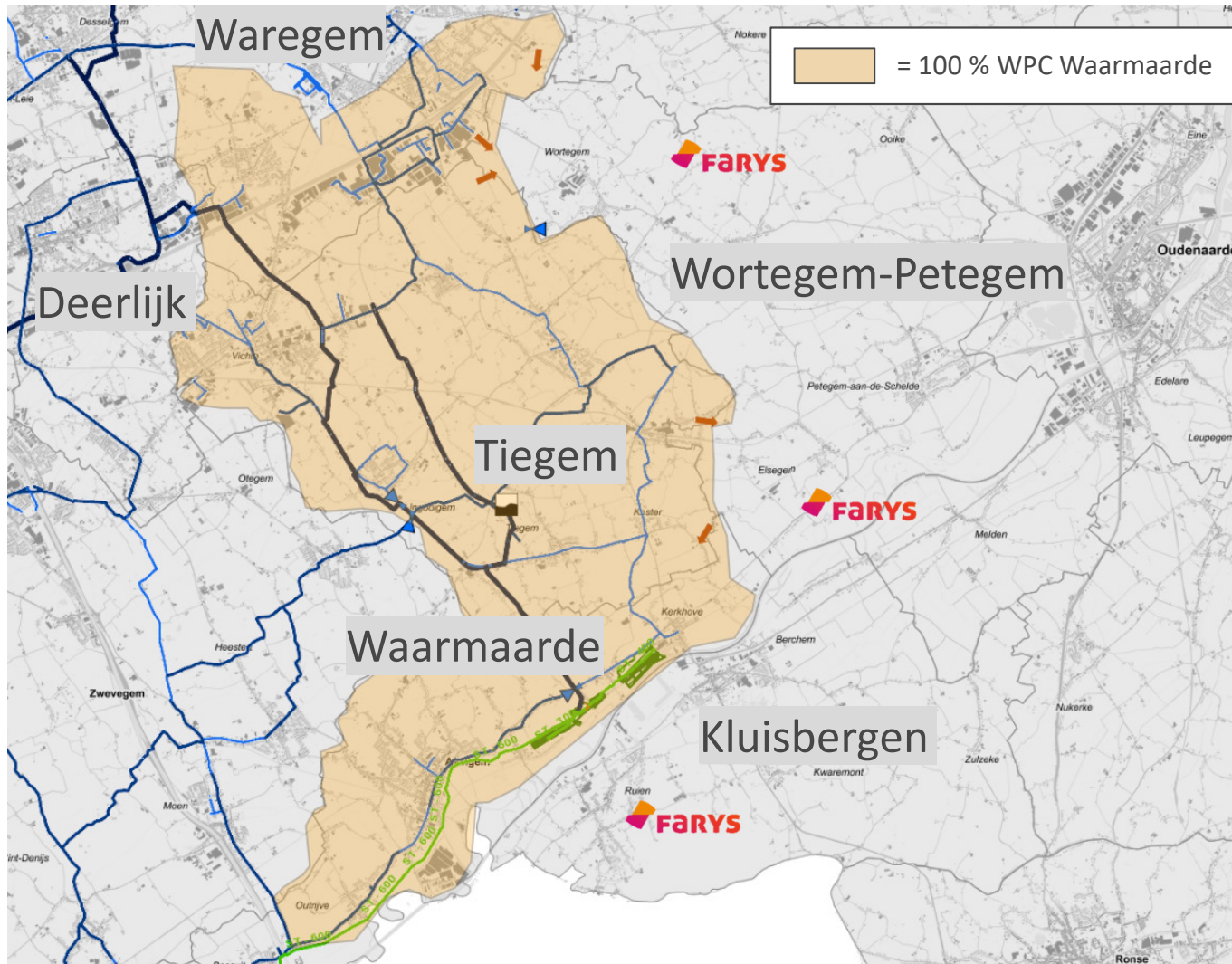
Productie →

Distributie

Proces: Ontharding

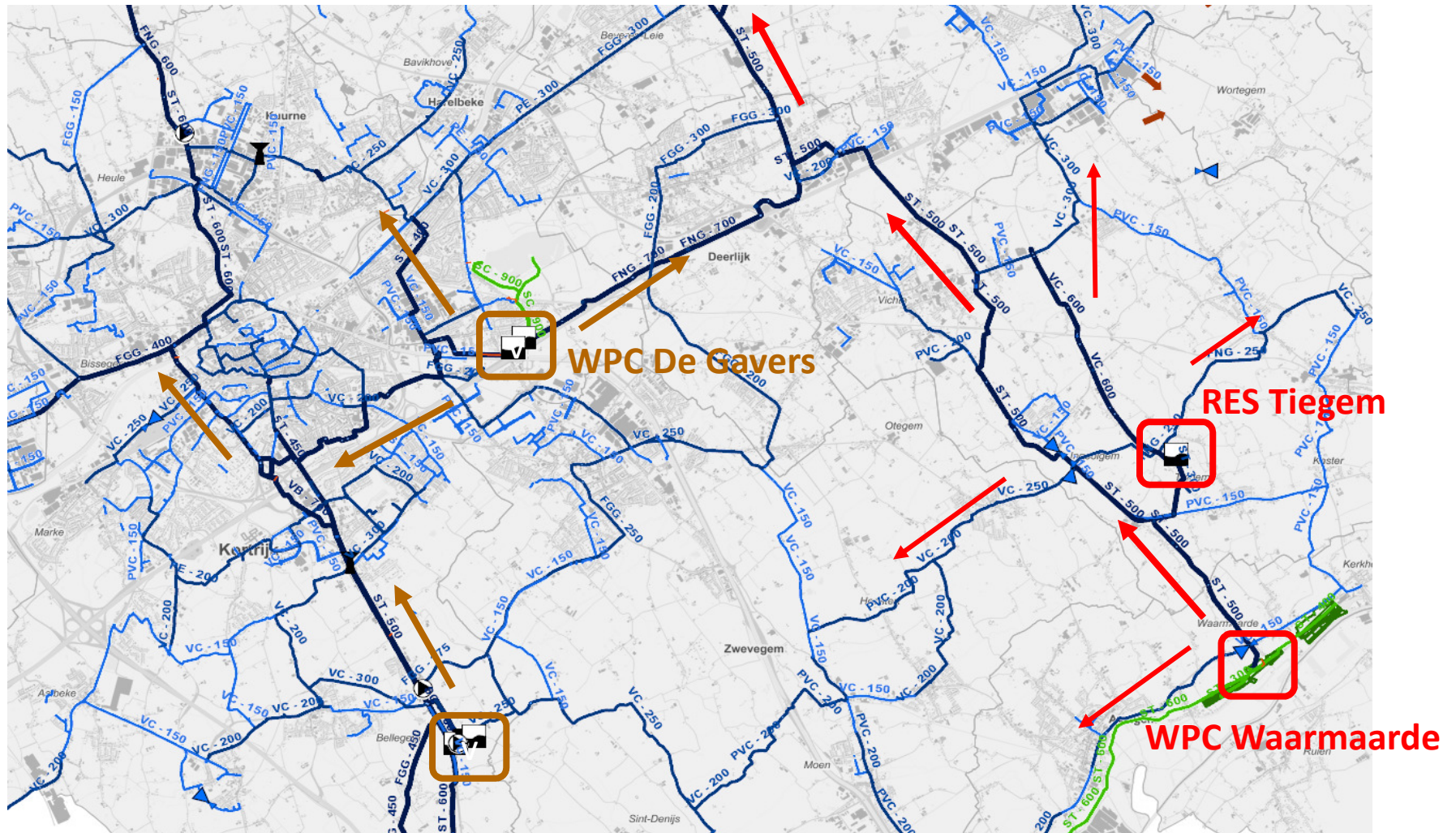

Onderzoeksgebied - detail

Transport van drinkwater

Actuele status opbouw WPC Waarmaarde:

- Omschakeling tussen oud en nieuw behandelingsgebouw
- Tijdelijk geen drinkwaterlevering vanuit WPC Waarmaarde, maar wel van WPC De Gavers!

Hard en zacht water

Waarom de hardheid verlagen? (ontharden)

- **Zacht water is minder kalkafzettend, bij opwarmen**

- Minder reinigen
- Betere warmteoverdracht
- Langere levensduur

Minder
kalkaanslag

- **Lagere hardheid → minder zeep doseren**

Minder
was- en schoon-
maakmiddel

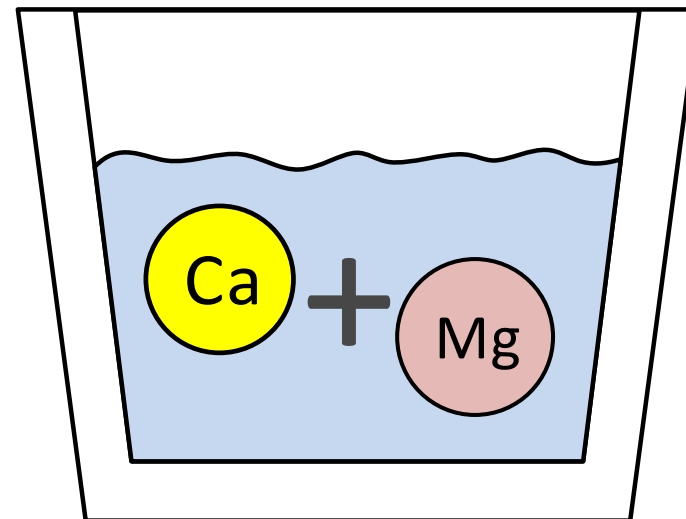
- **Zacht water, ook zacht voor kleding**

Kleding slijt
minder snel

Wat is de waterhardheid?

De totale hardheid (TH) van water is de hoeveelheid **calcium** en **magnesium** in water uitgedrukt in Franse graden (°fH)

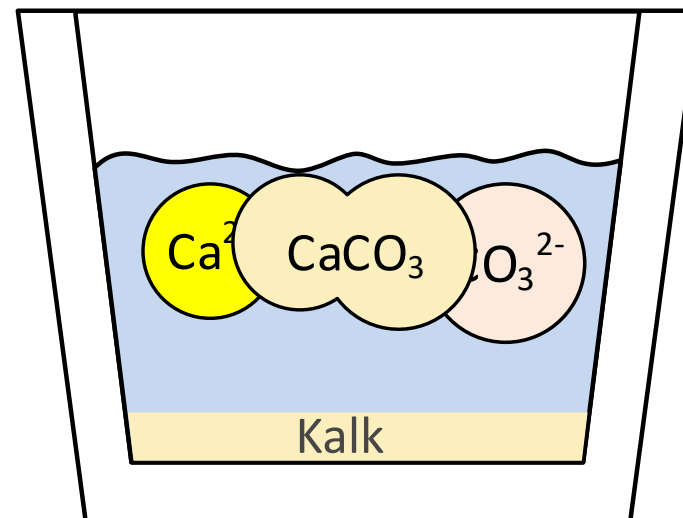
Indeling waterhardheid	
< 7°fH	Zeer zacht
7 tot 15 °fH	Zacht
15 tot 30 °fH	Middelhard
30 tot 45 °fH	Hard
> 45 °fH	Zeer hard

De totale hardheid het drinkwater in West-Vlaanderen varieert van 15 tot 42 °fH.

Wat is kalkafzetting?

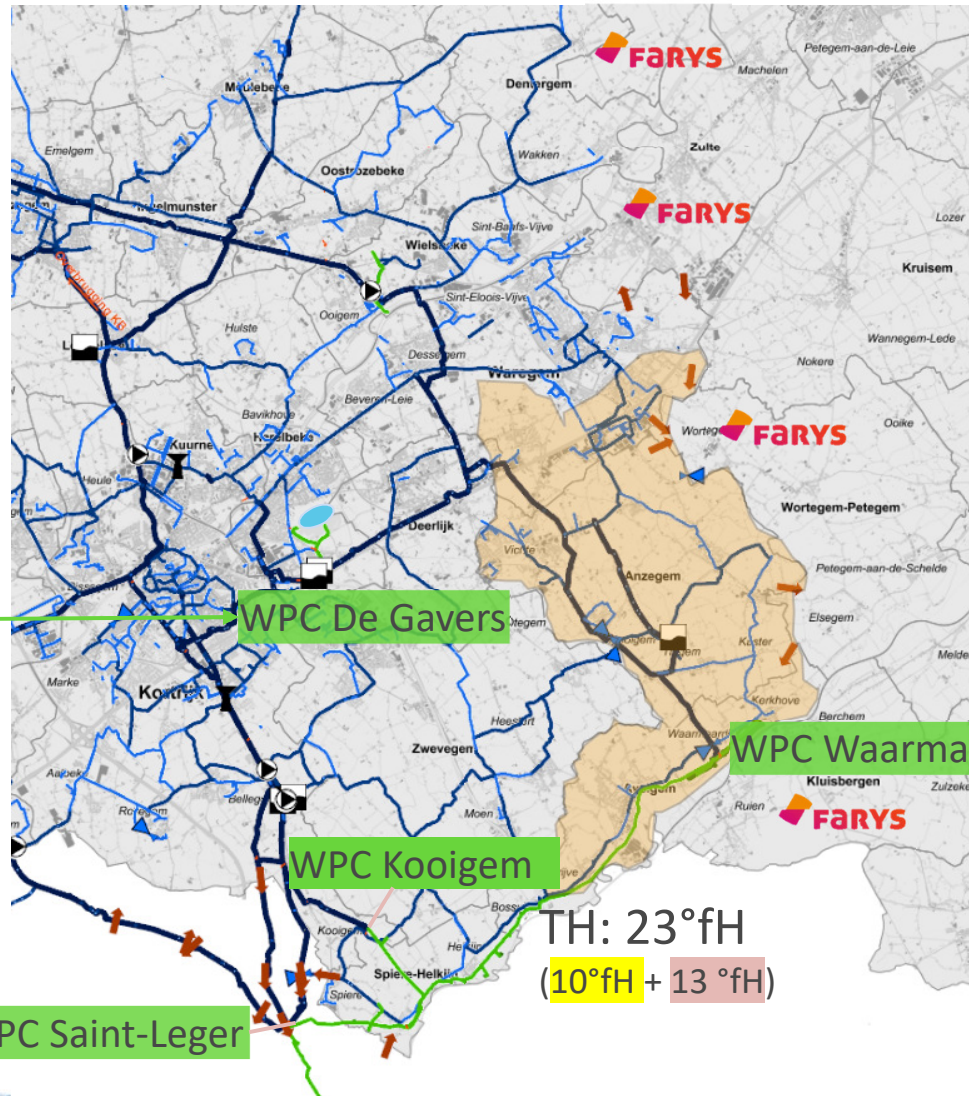
Kalkafzetting wordt gevormd wanneer calcium (Ca^{2+}) bindt met carbonaat (CO_3^{2-}) tot calciumcarbonaat (CaCO_3)

Wat beïnvloedt kalkafzetting?

- Hoeveelheid calcium en carbonaten in het water
- Temperatuur
- Zuurtegraad van het water (pH)

Onderzoeksgebied - overzicht

- Ca-hardheid
- Mg-hardheid

TH: 25°fH
(19,7°fH + 5,3°fH)

WPC De Gavers

TH: 41,75°fH
(30°fH + 11,7°fH)

WPC Waarmaarde

TH: 51°fH
(38,7°fH + 12,7°fH)

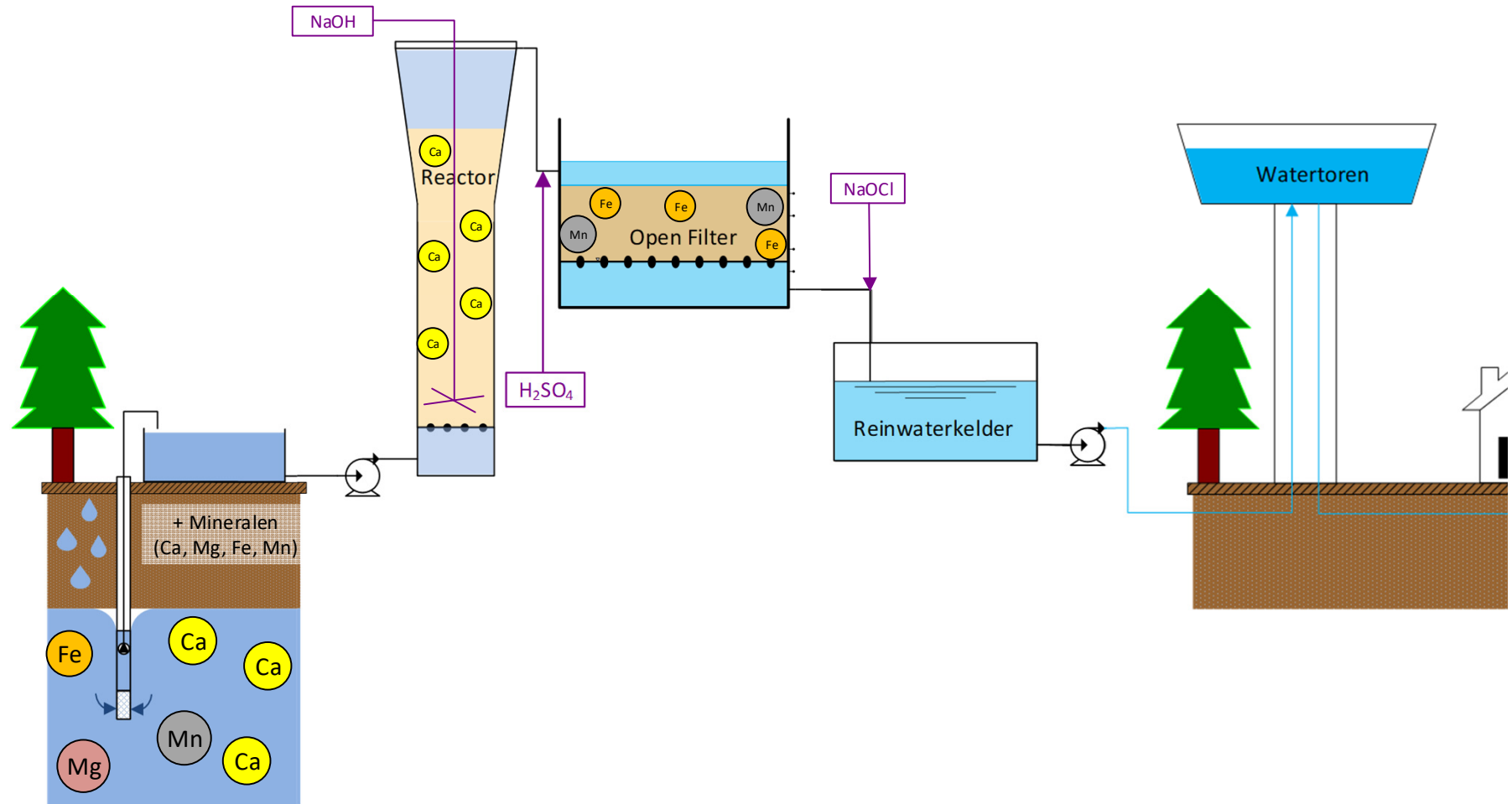
WPC Saint-Leger

TH: 23°fH
(10°fH + 13°fH)

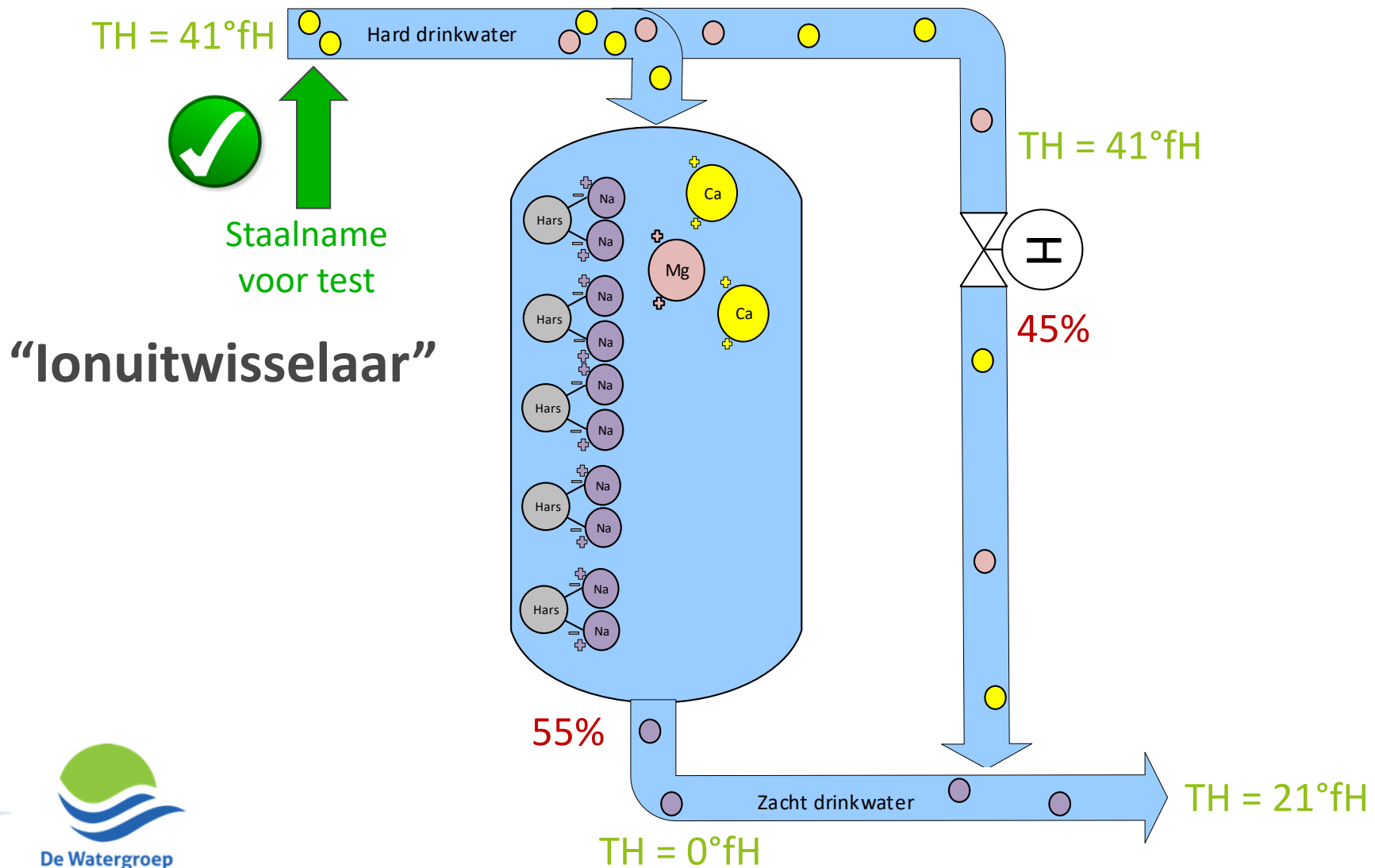
WPC Kooigem

TH: 21,7°fH
(10°fH + 11,7°fH)

Hoe De Watergroep het water zachter maakt

Hoe werkt mijn ontharder thuis?

Heeft mijn thuisontharder nog nut na de opstart van het nieuwe waterproductiecentrum?

Antwoord via een eenvoudige test:

1. Schakel de thuisontharder uit
2. Evalueer de kalkafzetting:

Tevreden:

Raadpleeg handleiding / leverancier om het toestel correct buiten dienst te stellen.

Niet tevreden:

Laat uw toestel opnieuw afstellen naar de nieuwe situatie

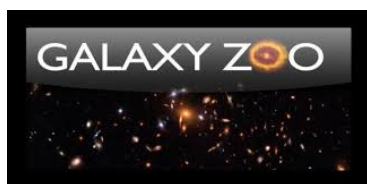
→ minder hardheid = minder verbruik

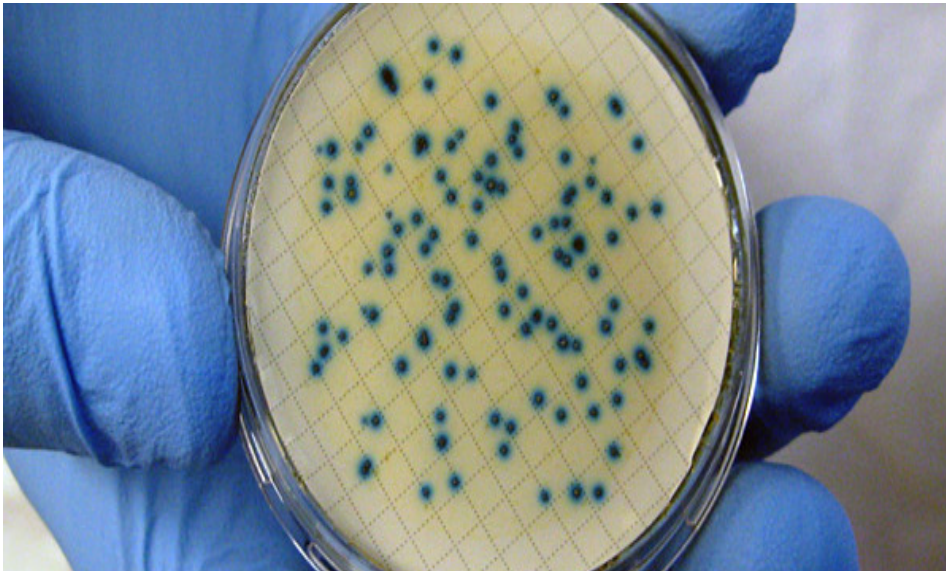
Citizen Science

KWR

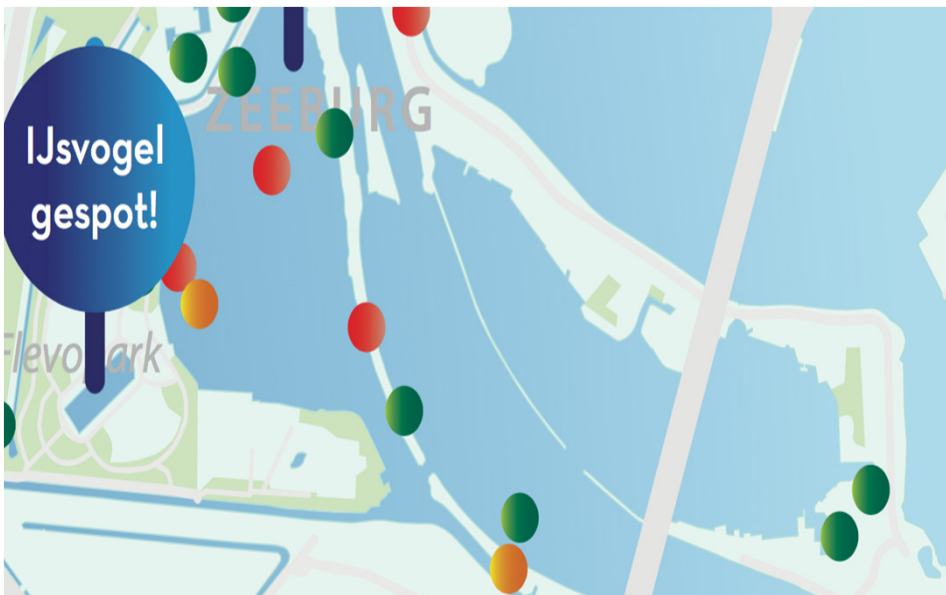

Versheid van water (2016)

CS en Lood (2017)

Het Schone Water Experiment (HSWE, 2017)

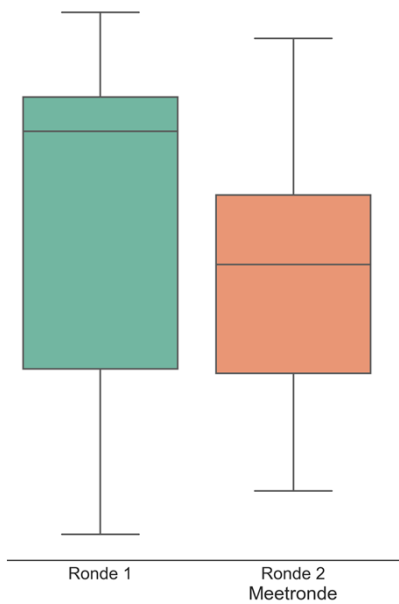

CS en Kalkafzetting (2017) ~ CS en Hardheid (2018)

Hardheid en kalkafzettendheid ~ Anzegem en Avelgem

Resultaten metingen

Ervaring en betekenis

Waarde CS

Opzet

- Twee meetrondes van twee weken:
  - 1e: nov 2019
  - 2e: voorjaar 2020
- Eén procedure:
  - U ontvangt een uitnodiging + link om resultaten door te geven
  - U meet de hardheid en kalkafzettendheid
  - U geeft online de resultaten door
  - U ontvangt de (tussen)resultaten
  - Na meetronde 2 ontvangt u een evaluatie

Instructie voor het meten van de hardheid van kraanwater

Doel

Het bepalen van de kalkafzetting door het meten van de hardheid vóór en na het koken van water.

Principe

Aan de hand van het onderstaande stappenplan willen wij samen met u de kalkafzetting bepalen door middel van een thuis-kookproef.

De proef bestaat uit drie stappen:

- Stap 1: Meting hardheid vóór het koken
- Stap 2: Kookproef
- Stap 3: Meting hardheid na het koken

Nodig

- Pan (aangeleverd);
  - Maatbeker (aangeleverd);
  - Afwasmiddel;
  - Theedoek;
  - Klok/timer;
  - Kookplaat;
  - Testkit (aangeleverd);
1. kunststoffen pipetten 3 ml (2x)
  2. potje indicatorvloeistof (H2O F)
  3. testglaasje
  4. fles titreervloeistof (100 ml TL H2O)
  5. titreerspuit 1 ml
  6. wit blad papier

Doorgeven resultaten

Invulformulier voor eigen gebruik

Dit formulier is enkel voor eigen gebruik om tijdens de metingen de resultaten te noteren. Na afloop van de meting neemt u de resultaten van dit formulier over in de online enquête.

	Meetronde 1	Meetronde 2
Datum + uur:		
	Startwaarde - Eindwaarde = Verschil	Startwaarde - Eindwaarde = Verschil
Totaal volume toegevoegd vóór koken ¹	Spuit 1: ..... + ... = ... ml	Spuit 1: ..... + ... = ... ml
	Spuit 2: ..... + ... = ... ml	Spuit 2: ..... + ... = ... ml
	Totaal volume = ... ml	Totaal volume = ... ml
Aantal minuten tot belletjes	..... min	..... min
Aantal minuten tot koken	..... min	..... min
Volume na koken	..... ml	..... ml
	Startwaarde - Eindwaarde = Verschil	Startwaarde - Eindwaarde = Verschil
Totaal volume toegevoegd na koken ¹	Spuit 1: ..... + ... = ... ml	Spuit 1: ..... + ... = ... ml
	Spuit 2: ..... + ... = ... ml	Spuit 2: ..... + ... = ... ml
	Totaal volume = ... ml	Totaal volume = ... ml
Aanslag na koken	☐ veel aanslag	☐ veel aanslag
	☐ weinig aanslag	☐ weinig aanslag
	☐ geen aanslag	☐ geen aanslag
	laat de pan eventueel 5 min staan voor een betere interpretatie	laat de pan eventueel 5 min staan voor een betere interpretatie

Stap 1: meting hardheid vóór het koken

* Wat is het totaalvolume vóór koken?

Dit is de gecombineerde 'total hardness vloeistof' (witte fles) waarde van spuit 1 en (eventueel) spuit 2. Neem getal over van het invulformulier.

Hele cijfers   Eerste cijfer achter de komma   Tweede cijfer achter de komma

Totaalvolume

Stap 2: kookproef met de voor dit onderzoek verstrekte pan

* Tijd tot belletjes (minuten)

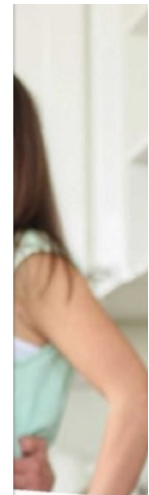
Na hoeveel minuten zag je de eerste belletjes?

* Tijd tot koken (minuten)

Na hoeveel minuten ging het water goed koken (borrelen)?

Volume na koken (ml)

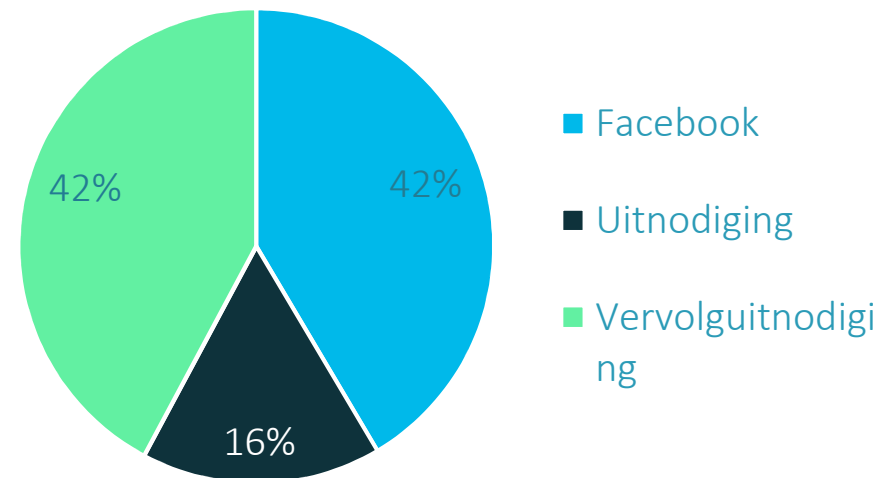
Hoeveel water is er na 5 min. koken in de pan achtergebleven?

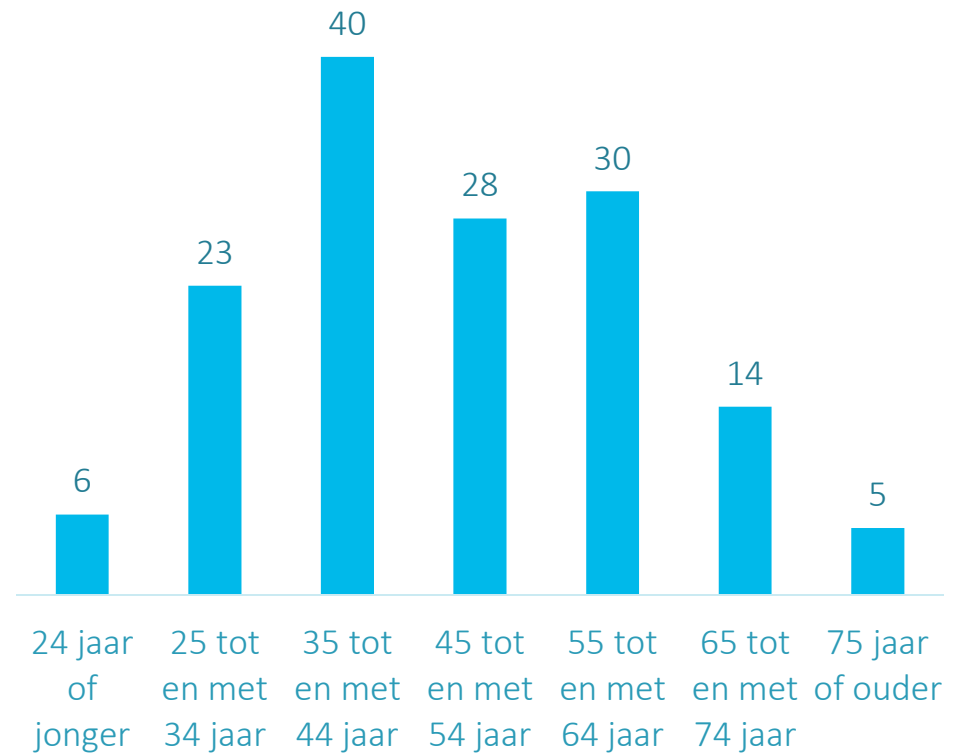
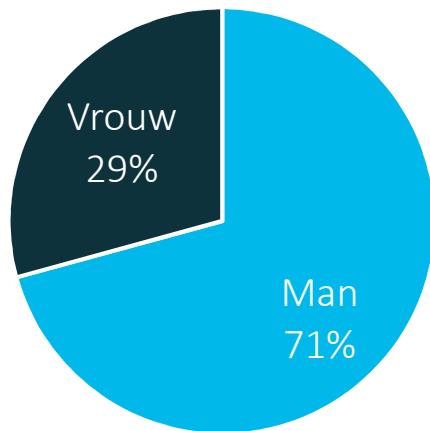
Wie jullie zijn

- Aantal deelnemers: 147
- Anzegem: 85
- Avelgem: 59
- Overig: 3

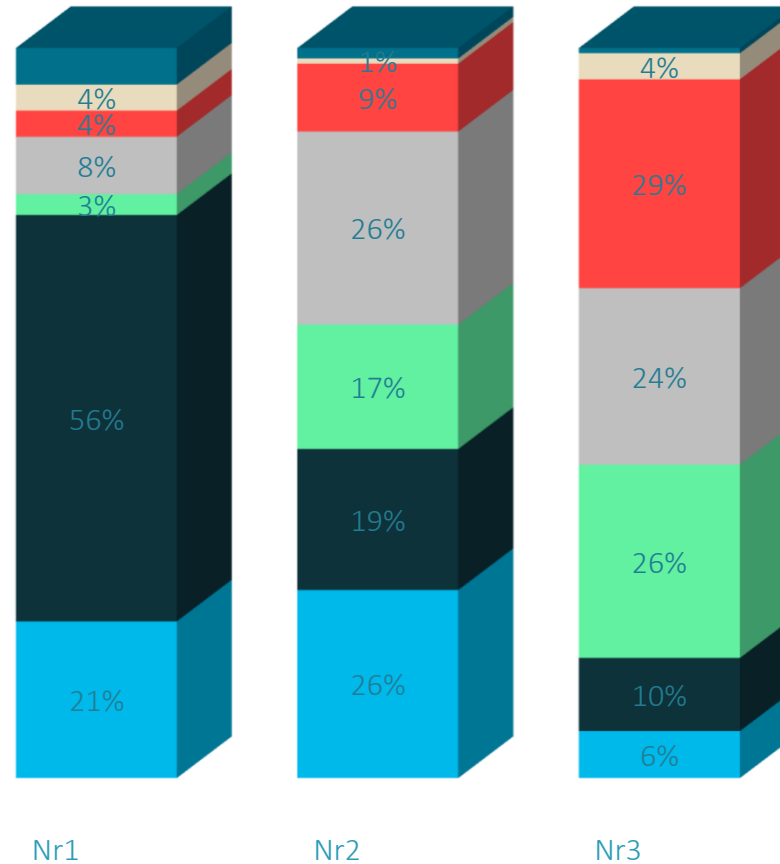
Achtergrond

Motivatie

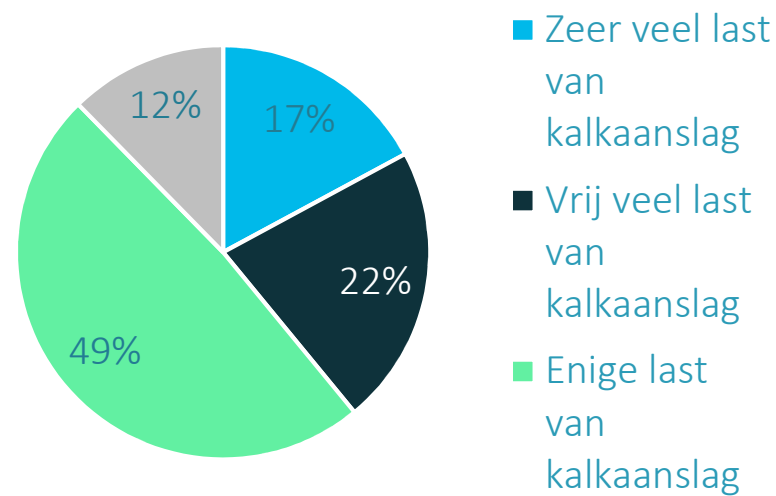
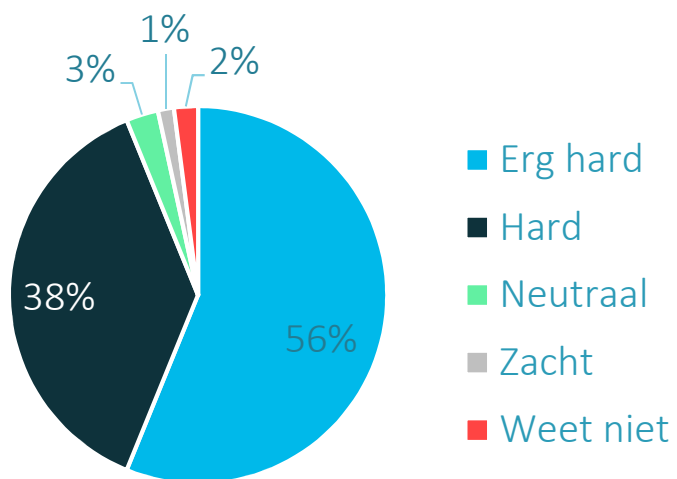
- Anders
- Verbondenheid met De Watergroep
- Leuk/interessant om zelf te meten
- Bijdrage leveren aan wetenschappelijk onderzoek
- Het opdoen van nieuwe kennis
- Interesse in/last van kalkafzetting
- Speciale interesse in drinkwater

Ervaren hardheid

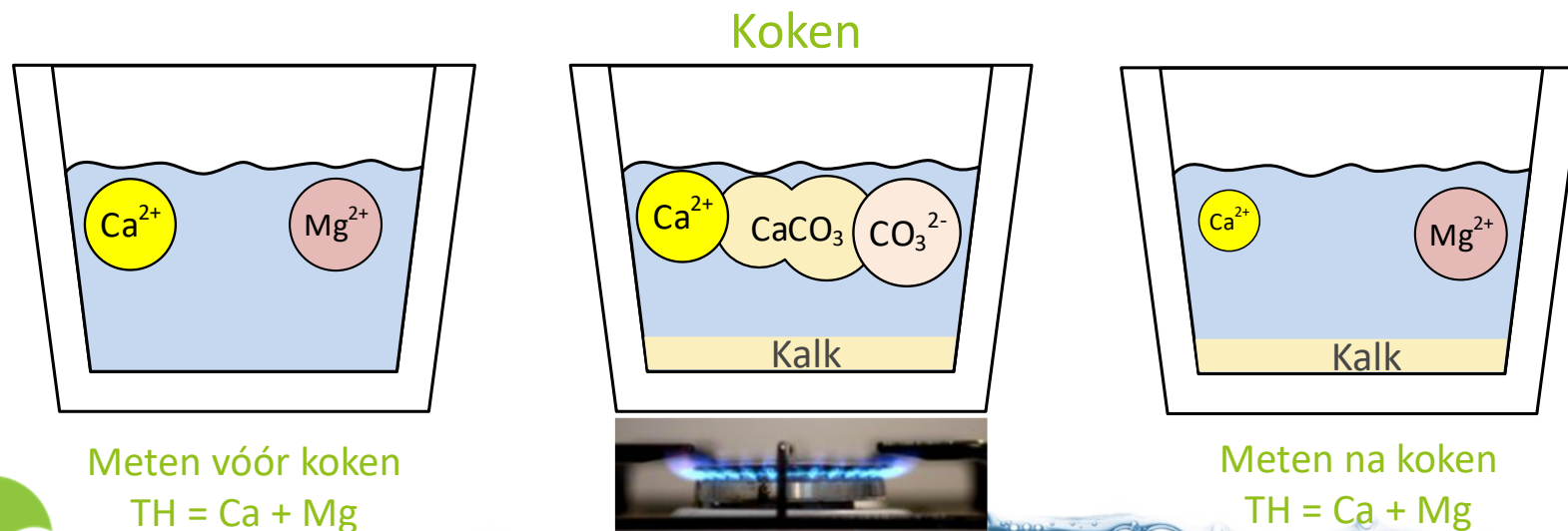

Ondervonden last van kalkaanslag bij gebruik van koud kraantjeswater

Bepaling van de kalkafzetting bij koken

- Doel:
Nagaan hoeveel kalk werkelijk afzet bij het koken van water.
- Hoe? $\text{Hardheid}_{\text{vóór}} - \text{Hardheid}_{\text{na}} = \text{kalkafzetting}$

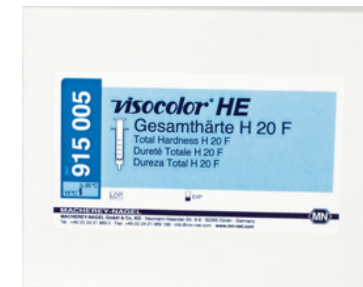

Ingrediënten van het testpakket

- **1 kookpot:**
  - Testen zonder deksel
  - Kookpot tijdens testperiode enkel voor de test gebruiken.
! Na testperiode vrij te gebruiken !

- **1 labo-testkit 'totale hardheid'**

- **1 maatbeker 500 ml**

- **Extra's: stylo, drinkfles, notitieboekje**

Wanneer mag ik beginnen met meten?

- Oefenen met de testkit mag nu al !
- Vóór de **testweek** ontvangen jullie een **email** met daarin de link om jullie testresultaten te kunnen opladen

Testen maar!

Meer info nodig?

- Bekijk onze website

www.dewatergroep.be/wateronderzoek

- Algemene info
- Filmpje test
- Instructies
- Veel gestelde vragen

- Mail ons :

• onderzoek@dewatergroep.be

Wij zijn benieuwd naar jullie ervaringen!

- Mail ons een leuke foto of een filmpje van de proefjes
  - onderzoek@dewatergroep.be
- Deel jullie ervaringen op sociale media.
  - Gebruik de 'hashtag' #wateronderzoek en vergeet ons niet te 'taggen' @dewatergroep!

Vragen?

Hartelijk dank en veel succes!